

РЕШЕНИЕ

№ 5402

гр. София, 17.02.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 78 състав,
в публично заседание на 21.11.2024 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Пенка Велинова

при участието на секретаря Александра Вълкова, като разгледа дело номер **8487** по описа за **2024** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Подадена е жалба от Д. М. Г. срещу решение 2153-21-159/17.07.2024г. на Директора на ТП на НОИ С.-град. Оспорва датата, от която ѝ е отпусната лична пенсия за инвалидност. Счита, че изплащането ѝ следва да е от 04.02.2021г. Доколкото е преосвидетелствана от преди изтичане на предходното ѝ ТЕЛК Решение, валидно до февруари 2024г., оспорва твърденията на НОИ, че не е изпълнила разпореждането по чл. 94, ал. 1 от КСО и не е спазила 2-месечния срок за подаване на документи за пенсиониране. В жалбата и лично в хода по същество поддържа жалбата и иска отмяна на решението.

Представителя на ответника оспорва жалбата. Сочи, че относно датата на инвалидизацията органът е обвързан с посоченото в ТЕЛК решението и че правилно е определена датата, от която се дължи пенсия.

СГП не е встъпила в процеса.

Съдът обсъди възраженията на страните и доказателствата по делото и намери следното:

Жалбата на Д. М. Г. е подадена срещу решението, постановено на 2 юли 2024 г., в частта, в която е отхвърлена жалбата ѝ срещу разпореждането от 4 юни 2024 г. на длъжностно лице по пенсионно осигуряване, относно датата от която ѝ е отпусната лична пенсия за инвалидност - 21 юни 2023 г. Жалбоподателката твърди, че началната дата от която се дължи пенсията ѝ е неправилно определена и настоява тя да бъде отпусната от 4 февруари 2021 г. - датата на инвалидизирането ѝ.

В решението правилно са описани следните факти от административното

производство, а именно:

Жалбата на Г. пред директора на ТП на НОИ била подадена от надлежна страна в срока, предвиден в чл. 117, ал. 2, т. 1 от Кодекса за социално осигуряване (КСО). Със Заявление № 2112-21-4793 от 24 октомври 2023 г. тя поискала отпускане на лична пенсия за инвалидност и общо заболяване /ИОЗ/, въз основа на Експертно решение (ЕР) № 91905/193 от 10 октомври 2023 г. на ТЕЛК. С това решение ѝ бил определен процент трайно намалена работоспособност (ТНР) – 61%, а датата на инвалидизиране била посочена първоначално като 19 октомври 2021 г., а впоследствие, с друго ЕР на ТЕЛК № 90022/6 от 9 януари 2024 г. (издадено като корекция на предходното -променена на 4 февруари 2021 г.

В пенсионното досие на Г. се съдържало и предходното ѝ експертно решение на ТЕЛК № 0545/024 от 4 февруари 2021 г., с което ѝ била определен трайна неработоспособност от 50% и посочена дата на инвалидизиране - 4 февруари 2021 г. Това решение било обжалвано пред НЕЛК и с ЕР № 0582/061 от 20 април 2021 г. - отменено, като бил намален процентът на ТНР на 40%. Съгласно чл. 112 от Закона за здравето, последното решение също било обжалвано пред НЕЛК. С ЕР № 1131/144 от 26.08.2021г. НЕЛК отменила решение на ТЕЛК № 1659 от 24.06.2021 г. по оценка на работоспособността. С ЕР № 0995/19.10.2021 г. на ТЕЛК били определени 40% трайно намалена работоспособност. Твърди се, че то не е обжалвано пред НЕЛК и следва да се счита за влязло в сила.

Със заявление - декларация до ТЕЛК № 73096 от 21.06.2023 г., Г. поискала да бъде преосвидетелствана, в резултат на което било издадено ТЕЛК решение № 91905/193 от 10.10.2023г. и определена 61% трайно намалена работоспособност, считано от 04.02.2021г. С обжалваното Разпореждане № [ЕГН] от 04.06.2024 г. пенсията е отпусната от 21.06.2023 г. - от датата на подаденото зададеше за преосвидетелстване до ТЕЛК. Признат е осигурителен стаж до датата на инвалидизация 34г. 6м. и 17 дни, и общ осигурителен доход 114205,47лв.

След подадена жалба до директора на ТП на НОИ, в която се оспорва датата на отпускане на пенсията и основанията, посочени за определяне на датата, разпореждането в частта на зачетения стаж и осигурителен доход е отменено, а жалбата срещу датата на отпускане на пенсията – отхвърлена. Мотив за това е, че заявлението е подадено на 24.10.2023г. - в преклузивния едномесечен срок по чл. 94, ал. 3 КСО, като е пропуснат срокът по ал. 1. Посочено е, че са допуснати нарушения при изчисляване на индивидуалния коефициент и определяне на размера на пенсията. Претенциите на жалбоподателката, че началната дата на пенсията и е неправилно определена са оценени като неоснователни със следните мотиви:

Правната уредба на датата на отпускане на пенсиите се съдържала в чл. 94, ал. 1 от КСО. Съгласно тази норма пенсиите и добавките към тях се отпускали:

- От датата на придобиване на правото, ако заявлението с необходимите документи е подадено в 2-месечен срок от тази дата.
- От датата на подаването на документите, ако те са подадени след изтичане на 2-месечния срок от придобиване на правото.

Чл. 94, ал. 1 от КСО съдържало общото правило за началната дата на пенсиите и предвижда две хипотези:

1. При спазване на двумесечния срок – считано от датата на придобиване на правото на пенсия, лицето следвало да подаде заявление и да представи необходимите документи.

2. При пропуснат двумесечен срок – когато заявлението е подадено след изтичането на този срок, пенсията се отпускала от датата на подаването на документите.

Според чл. 94, ал. 3 от КСО, извън случаите на ал. 1, пенсия за инвалидност и/или добавка за чужда помощ се отпускала:

1. От датата на подаване на заявление-декларация до ТЕЛК, а не от датата на инвалидизирането.
2. От датата на определяне на потребността от чужда помощ, ако документите за пенсиониране са подадени в териториалното поделение на НОИ в едномесечен срок от изтичане на срока за обжалване на експертното решение.

Материалноправните разпоредби на чл. 94 от КСО били императивни и административният пенсионен орган бил длъжен да ги прилага стриктно, без възможност за самостоятелна преценка.

Цитираните норми регламентирали възможните дати за отпускане на пенсия за ИОЗ:

1. Датата на придобиване на правото.
2. Датата на подаване на заявлението за пенсиониране.
3. Датата на заявлението до ТЕЛК.

Съгласно чл. 71 от КСО лицата имали право на пенсия за инвалидност, когато са изгубили напълно или частично работоспособността си завинаги или за продължително време. Според чл. 72 от КСО пенсия за инвалидност се определяла на лица с 50% и над 50% трайно намалена работоспособност (ТНР) или степен на увреждане.

В настоящия случай с влязлото в сила ЕР № 91905/193 от 10.10.2023 г. на ТЕЛК на жалбоподателката бил определен процент ТНР от 61%, като била установена дата на инвалидността – 04.02.2021 г.

При придобито право на пенсия от правно значение за началната дата на отпускането ѝ се явявала датата на подаване на заявлението:

1. Ако заявлението е подадено в 2-месечен срок от придобиване на правото, пенсията се отпускала от датата на придобиване на правото.
2. Ако заявлението е подадено след изтичане на 2-месечния срок, пенсията се отпускала от датата на подаването му.

В конкретния случай двумесечният срок по чл. 94, ал. 1 от КСО, считано от 04.02.2021 г., изтекъл на 04.04.2021 г. Заявлението за пенсиониране било подадено на 24.10.2023 г., което било след този срок. Следователно пенсията не можело да бъде отпусната от 04.02.2021 г.

Тъй като документите не били подадени в двумесечния срок, но ЕР на ТЕЛК било издадено след този срок (на 10.10.2023 г.), прилагал се чл. 94, ал. 3 от КСО, според който едномесечният срок за подаване на документите започвал да тече от изтичането на срока за обжалване на експертното решение.

Видно от ЕР № 91905/193 от 10.10.2023 г. на ТЕЛК, жалбоподателката го е получила на 24.10.2023 г. Срокът за обжалване изтекъл на 08.11.2023 г. От тази дата започнал да тече едномесечният срок по чл. 94, ал. 3 от КСО, който изтекъл на 08.12.2023 г. Заявлението за пенсиониране с приложените документи било подадено на 24.10.2023 г., което било в рамките на този срок. Следователно пенсията правилно била отпусната от 21.06.2023 г. – датата на подаване на заявление-декларация до ТЕЛК. В заключение се сочи, че пенсията не можело да бъде отпусната от датата на инвалидизирането, а следвало да бъде отпусната от датата на подаване на

заявлението-декларация до ТЕЛК.

С тези мотиви е постановено решението, с което подадената жалба е отхвърлена. С втория диспозитив се отменя разпореждането в частта на зачетения осигурителен стаж и осигурителен доход.

По делото се установява още от представените писмени доказателства, че жалбоподателката е подала заявление за отпускане на инвалидна пенсия преди сочената от органа дата, а именно заявление № 2112-21-621/24.02.2021г. и следващо - на 05.04.2021г. /заявление на л. 26 и писма на л. 63 и 64/, както и че тя е оспорвала издадените ТЕЛК решение в процедурата, които са и определили по-нисък процент на нетрудоспособност. По делото няма данни и в оспореното решение не се сочи, дали и как е връчено ТЕЛК решението, за което се твърди, че е влязло в сила – ЕР № 0995/19.10.2021 г. на ТЕЛК били определени 40% трайно намалена работоспособност. Описаните факти се установяват непротиворечиво от доказателствата по делото.

При така установените факти, съдът намира от правна страна следното:

Жалбата е подадена в срок от лице, което има правен интерес от оспорването, поради което е допустима. Разгледана по същество същата е основателна.

Решението и разпореждането са издадени от компетентни длъжностни лица. Разпореждането е издадено от компетентно длъжностно лице по ПО, по см. на чл. 98, ал. 1, т. 1 от КСО, за което по делото е представена като доказателство Заповед 1015-21-67/01.03.2021г. на Директора на ТП на НОИ- С. град. Решението е постановено от компетентен орган също – Директор на ТП на Нои- С. град.

Решението е издадено и в предвидената в чл. 59, ал. 2 от АПК форма, но не съдържа обективно и пълно описание на фактическите основания от значение за делото, както и е постановен противоречив диспозитив, поради което са налице допуснати съществени процесуални нарушения на административнопроизводствените правила, които са отменително основание по см. на чл. 146, т. 3 от АПК за отмяна на обжалваното решение.

В решението са изложени противоречив диспозитиви. С първият се отхвърля жалбата изцяло, като никъде не е уточнено, че отхвърлителната част засяга само датата от която се отпуска пенсията. За целта волята на органа следва да се тълкува на база изложените мотиви, което създава правна несигурност и е недопустимо. С вторият диспозитив се отменя разпореждането в частта на индивидуалния коефициент и размера на осигурителния доход, които явно също са приети за част от жалбата, която с първият диспозитив е отхвърлена. Диспозитивите са неясни и създават съмнения относно волята на органа.

На следващо място не са посочени съществени факти. Не са посочени предходните заявления на жалбоподателката за отпускане на пенсия, твърди се че едно от ТЕЛК решенията, с които е определена 40% ТНР – от 19.10.2021г. следва да се приеме за влязло в сила, но не са изложени факти – връчено ли е на жалбоподателката, на коя дата и как е връчено, за да се приеме подобно заключение. Касае се за съществени факти за изясняване на въпоса, подадено ли е в срока по чл. 94, ал. 1 от КСО заявлението за пенсия.

Относно съответствието на оспореното решение и потвърденото с него разпореждане с материалния закон и с неговата цел съдът намира следното: Спорът по делото е правен и се свежда до отговор на въпроса, налице ли са сочените от НОИ основания за определяне на датата на получаване на пенсията от 21 юни 2023г. или следва да се определи от датата на инвалидизацията - от 4 февруари 2021г., посочена в ТЕЛК

решението.

Чл. 71 от КСО предвижда, че лицата имат право на пенсия за инвалидност, когато са загубили напълно или частично работоспособността си завинаги или за продължително време. Пенсия за инвалидност се определя на лица с 50 и над 50 на сто трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане – чл. 72 КСО.

Съгласно чл. 94, ал. 1 от КСО, пенсиите и добавките към тях се отпускат от датата на придобиване на правото, ако заявлението с необходимите документи е подадено в 2-месечен срок от тази дата. Ако документите са подадени след изтичане на 2-месечния срок от придобиване на правото, пенсиите и добавките към тях се отпускат от датата на подаването им. Ал. 3 на същия предвижда, че извън случаите по ал. 1 пенсия за инвалидност и/или добавка за чужда помощ се отпуска от датата на подаване от лицето на заявление-декларация до териториалната експертна лекарска комисия (ТЕЛК), но не по-рано от датата на инвалидизиране, съответно – от датата на определяне на потребността от чужда помощ, ако необходимите документи за пенсиониране са подадени в териториалното поделение на Националния осигурителен институт в едномесечен срок от изтичане на срока за обжалване на експертното решение на ТЕЛК или на Националната експертна лекарска комисия (НЕЛК) по отношение на правоимащото лице.

От доказателствата по делото се установи, че с ТЕЛК № 90022/6 от 9 януари 2024 г. (издадено като корекция на предходното) на жалбоподателката е определена инвалидност 61%, считано от 4 февруари 2021 г. Т.е. с това ТЕЛК решение се коригира процента инвалидност признат на жалбоподателката, считано от началната дата на инвалидизацията, т. е. правилен и в съответствие с чл. 71 и 72 КСО е изводът, че ако е спазен срока по чл. 94, ал. 1 от КСО тя има право на пенсия за инвалидност, считано от 04.02.2021г.

Неправилни и несъответствни на закона са изводите в решението за определяне на началната дата на това право, а именно – датата на подаване на последното заявление до ТЕЛК комисията. По делото има данни, че жалбоподателката е подала заявления за лична пенсия 2112-21-621 от 24.02.2021г. и от 05.04.2021г. - заявление на л. 26 и писма на л. 63 и 64. Към тях е било представено ЕР, което ѝ е било издадено. Съответно тя е оспорвала заключенията на комисиите, които са ѝ давали под 50% инвалидизация. С последното ТЕЛК решение се установява, че възраженията ѝ срещу определения ѝ процент са били основателни, тъй като е коригиран процентът на инвалидизацията ѝ, считано от началната дата, която тя е посочила - 04.02.2021г. От това следва, че тя е спазила срокът по чл. 94, ал. 1 от КСО. Заявлението и документите, с които е разполагала, са подадени в законовия двумесечен срок, а действията на ТЕЛК и НЕЛК комисиите, издали предходните оспорени експертни решения, са извън волята на жалбоподателката. Следователно, пенсията неправилно е отпусната от 21.06.2023 г. – датата на подаване на последващото заявление-декларация до ТЕЛК. Неправилно е заключението, че пенсията не може да бъде отпусната от датата на инвалидизирането, а следвало да бъде отпусната от датата на подаване на заявлението-декларация до ТЕЛК.

Предвид всичко изложено, съдът прие, че решението е постановено при съществени процесуални нарушения - противоречив диспозитив и неизясняване на съществени факти, в противоречие с материалния закон, доколкото определената датата, от която се дължи пенсия е необоснована и в противоречи с целите на закона, доколкото грешки на държавните органи при освидетелстване на жалбоподателката са

прехвърлени в тежест на уязвимо лице, което законът е създаден да защитава.
Ето защо решението и разпореждането следва да се отменят и преписката да се върне на органа за ново произнасяне, при спазване на указанията при тълкуване на закона, дадени от съда.

По изложените съображения, съдът

Р Е Ш И:

ОТМЕНЯ Решение № 2153-21-159/17.07.2024г. на Директора на ТП на НОИ С.-град, в частта, в която е отхвърлена жалбата на Д. М. Г., ЕГН[ЕИК], срещу Разпореждане [ЕГН]/04.06.2024г. на длъжностно лице по пенсионно осигуряване (ПО) в ТП на НОИ С.-град.

ОТМЕНЯ разпореждането [ЕГН]/04.06.2024г. на длъжностно лице по пенсионно осигуряване в ТП на НОИ С.-град в потвърдената с решение № 2153-21-159/17.07.2024г. на Директора на ТП на НОИ С.-град част.

ИЗПРАЩА делото на длъжностно лице по пенсионно осигуряване в ТП на НОИ С. - град за ново произнасяне, в законоустановения срок, по заявление вх. № 1012-21-717/01.07.2024г на Д. М. Г., съгласно указанията по тълкуване и прилагане на закона, дадени в мотивите на решението.

Решението подлежи на обжалване пред Върховния административен съд на Република България в 14-дневен срок от съобщаването му.

Препис от решението да се изпрати на страните.

Съдия: